

Tekst: Ank Zegwaard

Projectbureau voor het behoud van Nederlands levend erfgoed

Een bijzondere gebeurtenis in de geschiedenis van de SZH was het installeren van het projectbureau in 2008. En hoewel de zeldzame huisdierrassen vanaf toen in veiliger vaarwater raakten, vormden nieuwe ontwikkelingen nieuwe bedreigingen.

Vóór de oprichting van het projectbureau had de SZH steeds een parttime medewerker, maar in het jaar 2008 werden de dingen breder opgepakt. Het werd een projectbureau met twee en soms zelfs drie medewerkers. Dat betekende dat de zeldzame huisdierrassen grotendeels in veiliger vaarwater raakten.

Maar nieuwe ontwikkelingen, zoals oprukkende infectieziekten en vergrijzing van de houders van de rassen, vormden een nieuwe bedreiging. De SZH heeft toen een beroep gedaan op het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Om het in-situbehoud

van de zeldzame rassen te kunnen versterken, had ze middelen nodig.

Rasorganisaties ondersteunen

Zowel de SZH als de rasorganisaties liepen tegen vergelijkbare grenzen aan. Ondanks de grote inzet van de vrijwilligers ontbrak het aan slagkracht door gebrek aan specifieke expertise en capaciteit. Dat vroeg om projecten ter ondersteuning van de rasorganisaties en het behartigen van de belangen van houders en bewaarders van zeldzame rassen.

Intussen had de overheid het Global Plan of Action ondertekend en zich daarmee

verplicht om zich actief in te zetten voor het behoud van genetische bronnen. In dat kader werden innovatieve projecten belangrijk, die het economisch en maatschappelijk draagvlak voor het houden van Nederlandse (landbouw) huisdierrassen vergroten, zodat ons cultureel erfgoed een herkenbare plaats in onze samenleving zou krijgen.

Herkomst en waarde van voedsel

Daarnaast sloten de beoogde SZH-activiteiten aan bij de speerpunten van de overheid om (jonge) burgers meer bewust te maken van de herkomst en de waarde van ons voedsel en het versterken van de plattelandsgemeenschap. Met de financiële steun van het ministerie konden de professionele krachten ingehuurd worden, die bij een projectbureau horen.

Zeldzame rassen bekendheid geven op de Nationale Dag van het Levend Erfgoed

ZeldzaamLEKKER-workshop 'van kop tot staart'

Eerste project: met de Landelijke Fokkersclub Nederlandse Landgeit (LFNL) op zoek naar een goed registratiesysteem voor zeldzame rassen

Bij de start van het bureau maakten de nieuwe medewerkers eerst kennis met de rasorganisaties. Ook werden op een bijeenkomst voor deze organisaties de doelstelling van het projectbureau en de voorwaarden voor het indienen van projecten toegelicht. Vanaf 2008 werden voortaan projecten met de rasorganisaties gedaan. Uiteraard kregen de nodige coördinerende en communicatieve werkzaamheden en belangenbehartiging een eigen plaats in het geheel.

De projecten lagen op het gebied van het beter functioneren van rasorganisaties (zoals het formuleren van fokdoel, het introduceren van goede registratiesystemen, het werven van fokkers) en een breder draagvlak zoeken voor de rassen (zoals de Nationale Dag van het Levend Erfgoed en het faciliteren van voorlichting en educatie over de rassen) en het vermarkten van de rassen en hun producten (zoals een ZeldzaamLEKKER-website en -workshops over producenten). Er werden ook aanvullende fondsen geworven voor projecten.

Slagkracht wordt minder

De visie van het ministerie van LNV en later van Economische zaken (EZ) was en is dat de SZH een belangrijke rol speelt bij de structurele versterking van de rasverenigingen en dat zij zich profileert als dé organisatie die projecten initieert en uitvoert die het in-situbehoud garanderen. Daarin heeft de SZH de overheid niet teleurgesteld, zoals bevestigd is door de in 2015 uitgevoerde evaluatie 'Regeling Zeldzame Huisdierrassen'. Het rapport van Bureau Bartels, dat die evaluatie uitvoerde en beschrijft, benadrukt de centrale rol die de SZH speelt bij het in-situbehoud. Des te merkwaardiger is het dan ook dat EZ de subsidie heeft afgebouwd in plaats van op peil gehouden. Dit betekent dat de slagkracht van de SZH nu weer minder zal worden.

De hoop van het ministerie van EZ dat de SZH voldoende fondsen zou kunnen werven voor continuering van haar werkzaamheden, is ijdel gebleken. Kennelijk is het draagvlak voor het behoud van levend erfgoed nog steeds te klein. Terwijl de

hoogte van de subsidie daar wel op is gebaseerd. Dit betekent dat er nu alleen nog ruimte voor de basisactiviteiten is: coördinatie, communicatie, makelaarsfunctie en belangenbehartiging. De nadruk zal dus nu vooral liggen op het verbanden leggen tussen rasorganisaties onderling, tussen deze organisaties en het CGN (voor fokkerijvragen) en tussen de rasorganisaties en instellingen en initiatieven in de regio of landelijk, die zeldzame rassen kunnen en willen benutten.

Meer samenwerking

Daarnaast zal de SZH zelf middelen moeten zien te werven om toch projecten uit te kunnen voeren. Of daartoe samenwerking met andere organisaties moeten zien te vinden. Nu zijn daar inmiddels goede voorbeelden van. Zo werken in het project heideboerderij Noord-Brabant natuurorganisaties, de SZH en onze zusterorganisatie Stichting De Oerakker met Stichting Midgaard samen in een project voor natuur- en cultuurbehoud. Ook is er steeds meer samenwerking met scholen zoals in het mbo-onderwijs.

Een kans is de toenemende aandacht voor streekproducten en de herkomst van ons voedsel. Hoewel de weg van producenten van ZeldzaamLEKKER-producten bepaald niet over rozen loopt, zetten de meeste van hen door. En met uiteindelijk goede resultaten. Dit geldt ook voor de recreatieboerderijen met zeldzame rassen. Kansen voor ons levend erfgoed zal de SZH blijven zoeken. Zeker nu een groeiende groep natuurorganisaties en particulieren wil bijdragen aan natuurbehoud met cultuurrassen en cultuurlandschappen om zo een afwisselende en nuttige groene ruimte te creëren buiten de stedelijke woonkernen. ●